

ΔΙΗΜΕΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΙΑ

Deus nobis haecotia fecit.

Ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας θελήσας εἰς τὴν Ἀθήναιον νὰ ρίψω πολλῶν μεριμνῶν ἀφορήτους ἀνίας, φιλικῇ προθυμίᾳ φιλικὴν ἐδεξάμην πρόσκλησιν ἀσκληπιάδου ἀνδρός, ἐκ τῶν κρατιστευόντων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἠκολούθησα αὐτῷ εἰς τὸ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Κίου χωρίον Ἀρμουτλί.

Τῇ 28 παρελθόντος Μαΐου, ἡμέρα παρασκευῇ, πρωΐας κατήλθομεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκ Ψαμμαθίων καὶ παρασκευάσαντες ὅτι ἀναγκαῖον βραχεῖα ἀποδημίᾳ ἐπέβημεν τοῦ ῥυμουλκοῦ Προποντίδος, ὅπερ, ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Ἀλβιώνος, ἀνήκει εἰς Ἑλλήνας καὶ ὑφ' Ἑλλήνων κυβερνᾶται.

Τῇ 9 ὥρα καὶ 20' διεπλέομεν πρὸ τοῦ κλεινοῦ Βυζαντίου. Οἱ ἐπιβάται ἦσαν εὐάριθμοι, φορτίον οὐδὲν ὑπῆρχε, ψυχρινὴ δὲ νοτιοανατολικὴ αὖρα δεήγειρε φρεῖς τινὰ ἐπὶ τῶν γλαυκῶν κυμάτων. Κατὰ μικρὸν ἀφήκαμεν ὀπίσω τὸν λιμένα, ὅπου λίμβοι ἔσπευδον εἰς ὑπάντησιν ἀναμενομένου ἀνδρός ἐπιφανοῦς.

Τὸ πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ὄρον καταπλέον Τουρκικὸν ἀτμόπλοιοι τῆς Μαξουσέ μετ' οὐ πολὺ ἔμεινεν μακρὰν ἡμῶν καὶ ὀπίσω, ἔνεκα μυθώδους βραδυκινήσεως. Ὁ πολὺς φίλος ἱατρός ἐξέπλησέ με τῇ βραδύτητι καὶ ζωηρότητι αὐτοῦ, πρακτικῶς πᾶν πρᾶγμα σταθμίζων. Καίπερ ἀπὸ πολλοῦ γινώσκων αὐτὸν ἐθαύμαζον ὅμως τὴν εὐθυμὸν αὐτοῦ ὁμιλίαν. Φύσει ὀξύνητος, φαίνεται μαθὼν, ὅτε περὶ τὴν ἐπιστήμην ἐσπουδαῖε, καὶ τὸ ὀρθῶς νοούμενον *Savoir-vivre*, τὰ τοῦ βίου, τῆς ἀγωγῆς, καὶ τοῦ τρόπου. Τὰ πάντα ἀπαρβιάστως καὶ ἀπαθῶς προεικάζει, μεριμνᾷ δὲ ἴσα περὶ τε τοῦ μικροῦ καὶ περὶ τοῦ μεγάλου, ἕνα παλαιῇ πρὸς τὴν ἀνάγκην ὅσον ἔνεστι γενναϊότερον.

Περὶ τὴν δεκάτην ἔχομεν προχωρήσει ἱκανῶς εἰς τὴν καλλίστην Προποντίδα, ἐφρονούμεν δέ, ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ λιμένι μικρᾷ ἐκείνης τῶν κυμάτων ταραχῆς, ὅτι ἡ μεγάλη θάλασσα ἔμελλε διεγείρεσθαι. Ἀλλὰ παρὰ τὴν δόκησιν ἡμῶν. *Ἐστόρεσε θεὸς μεγαλήτεα πόντον.*

Τοσαύτη ἦτο ἡ νηνεμία, ὥστε οὐδὲ τὸ ἐκ τῆς ὁρμῆς τοῦ ἀτμήρους ἡσθάνομεθα ἀέριον ρεῦμα, τὰ δὲ πόρρω ἐπὶ τὴν Βιθυνίαν αἰωρούμενα λευκὰ νεφύδρια ἐπιμήκη ἐναστρίζοντο εἰς τὴν λευκύμονα θάλασσαν.

Τοῦ φίλου ἱατροῦ παρασκευάσαντος ἐν νεανικῇ ἡλικίᾳ καὶ γεροντικῇ ἐμπειρίᾳ, ὅσα χρήσιμα πρὸς κατεύνασιν πείνης ἐν θαλάσσῃ, ἠρξάμεθα τρώγειν ἅμα καὶ λέγειν. Πολλὰ δὲ δύναται τις εἰπεῖν, ἔχων πρὸ αὐτοῦ τρίωρον πλοῦν καὶ βραδὺ καὶ ἀβίαστον γεῦμα, ἐν τῇ πρῶρᾳ τοῦ καταστρώματος.

Παραπλέοντες τὰ νησιδία Ὁξεῖαν καὶ Πλάτην, ἐν μακαρίᾳ εἰρήνῃ ἐθαυμάζομεν τὸ εὐθιὸν καὶ εὐήλιον οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης, ὅτε εἶδομεν τυχαίως περὶ τὰ τρυβλία ἡμῶν,

ἐντομα περόμενα. Ἐξ αὐτῶν πρῶτον (καὶ πῶς ὄχι;) καὶ ἐκ τῆς πέριξ θέας ὑψώθημεν εἰς βαθεῖας ὁμιλίας περὶ φύσεως καὶ Θεοῦ καὶ μετὰ πολλὰς σκέψεις καὶ ἐμβριθεῖς λόγους, μετὰ πλείστον ὀρθολογισμόν καὶ ἀμφιλογίαν καὶ δισταγμόν, τόδε τὸ πόρισμα ἔσχομεν, ὅτι αὕτη σύμπασα ἡ γνῶσις τῶν ἀπ' αἰῶνων εἰς ἡμᾶς σοφῶν διατρανοῖ ὅτι οὔτε ἐφίκετο, οὔτε ἐφίξεται ποτε ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν γνῶσιν τῆς τελικῆς ἀληθείας. Ὡς ὀρθῶς εἶπεν ὁ φίλος ἱατρός, οὐδέποτε ὁ σοφώτατος τῶν μελλόντων τῆς γῆς σοφῶν κατανοήσει περὶ ἀληθείας πλείονα τοῦ Ὀλλεντότου. Αὕτη δὲ μόνη ἔσται ἡ ἀμφοτέρων διαφορὰ, ὅτι ὁ μὲν σοφὸς ἀείποτε ὁμολογήσει τὴν ἐαυτοῦ ἄγνοιαν, ὁ δὲ Ὀττεντότος ἀείποτε φρονήσει ὅτι γινώσκει πάντα καὶ οὐδεμιᾷς δεῖται ἀνάγκης.

Τοιαῦτα ἐλέγομεν καὶ τὸ γοργὸν ἀτμόπλοιο ἐν ῥύθμῳ διέσχιζε τὴν ὑγρὰν πλάκα καὶ βαθμιαίως προσήγγιζον τὰ ἐν ἡλιακῷ φωτὶ λουόμενα γραφικὰ τῆς Βιθυνίας βουνὰ. Ὁ ἔνθους ἀσκληπιάδης ὡς παιδίον μὲ ἡλέκτριζε διὰ φαιδρῶν ἀναφωνήσεων, ἐπολλαπλασίαζε τὴν εὐθυμίαν μου, ἠγάλλετο, ἐθαύμαζε καὶ δικαίως ἐφώνει μοι:

— Ἀπολάμβανε, θεώρει, ἀνάντε, διότι ἐξήλθομεν τοῦ Καράκιοι, εἰς ὃ μετὰ δύο ἡμέρας θὰ ὑποστρέψωμεν καὶ οὐ οὐδ' ὁ μέγιστος τραπέζιτης εἶνε σήμερον εὐτυχέστερος ἡμῶν.

Δελφῖνες πολλαχοῦ ἀνέθρῳσκον, θεώμενοι δὲ τὴν γαληνῶσαν θάλασσαν, δις εἶδομεν ξιφίας κυανολέουσας, ἡρέμα περισκαίροντας καὶ σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀπολαύοντες τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Οὔτε οἱ λόγοι ἡμῶν ἐπαύοντο, οὔτε ὁ θαυμασμός, τὰς δ' ἐντυπώσεις, ἃς νῦν καταγράφω καὶ διαλευκαίνω, ὑπὸ τῆς μνήμης βοηθούμενος, ἔγραψον διὰ μολιβδίδος ἐπὶ ἐξωφύλλων καὶ γραμματίων λαχείου.

Κατέχρινα μὲν πάντοτε τοὺς ἀναγινώσκοντας ὅταν πλέωσι τὴν θάλασσαν, ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς δίκην βάρβαρον κατὰ τὸν πλοῦν κοιμωμένους· ἀλλὰ τὸ γράφειν τὰ ὁρώμενα, τὸ χαλιναγωγεῖν καὶ δεσμεῖν ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς φαντασίας τὸν ροῦν νομίζω ὀρθότατον καὶ διὰ τοῦτο ἤσχαλον τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τῇ ἀπορίᾳ χάρτου.

Ὁ ἱατρός πολλὰ μοι ἔλεγε περὶ τῶν ὁρέων, εἰς ἃ κατεπλέομεν καὶ περὶ τῆς Βιθυνίας ἐν γένει, ἰδίᾳ ὅμως καὶ περὶ τοῦ φρυγικοῦ Σαγγαρίου ὑπὲρ οὗ καὶ προνόμιον ἐκκαρπώσεως ἔλαβε πρὸ πολλοῦ χρόνου.

— Ὁ φονὴς ἐκεῖνος στίχος τοῦ Ὀμήρου, παρ' ὃ χθας Σαγγαρίοιο ἔγεινεν αἰτία δαπάνης 5600 λ. Τ., χάριν τοῦ ποταμοῦ τούτου, εἶπεν ἐν τέλει ὁ ἀσκληπιάδης.

Τὸ ἀτμοκίνητον ἤδη ἐπλησίαζε, τὰ σχήματα τῶν ὁρέων ἐφαίνοντο ἀκριβῶς, ἡ Βέσβικος νῆσος ὕψου τὸν κῶνον αὐτῆς πρὸς νῶτον ἡμῶν, ἱστιοφόρα ἐφαίνοντο ἀτρεμίζοντα ἐν τῇ νηνεμίᾳ, ἡ θέα ἦτο ποικίλη καὶ ἐπιτερπής. Ἐδείκνυτο ἡμῖν τὸ χωρίον Καληρτί καὶ περαιτέρω τὸ Ἀρβανιτοχώρι ἀνθρακας κυρίως ἐξάγοντα καὶ τινὰ ἄλλα προϊόντα. Ἡ με-

σημβρία είχε παρήλθει, τῇ 1 ὥρᾳ καὶ 5' ἤμεν πρὸ τοῦ Ποσειδείου τοῦ ἀρχαίου καὶ Βοζ-βουρνοῦ τῶν νεώτερων. Σχεδὸν παρὰ τὴν ἄκραν ἐκείνην ἄρχεται ἡ τῷ εἰσπλέοντι εὐώνυμος ἀκτὴ τοῦ κόλπου τῆς Κίου. Ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἄκρας ἐκείνης φαίνεται κατ' ἴσας ἀποστάσεις χρῶμά τι λευκάζον, ὅπερ πρὸ τινων ἐτῶν οἱ Ἀγγλοὶ ἔβαψαν ἀνεξαλείπτως, τὰ ὕδατα καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Προποντίδος μετροῦντες.

Εἰςεπλέοντες τὸν κόλπον, θεώμενοι εἰς μὲν τὰς χλοαζούσας ὑπερκειμένας κορυφὰς πρόβατα νεμόμενα ἐνθα κἀκεῖσε· παρὰ δὲ τὴν κυανίζουσαν θίνα βοῦς καὶ ἐφίππους ἄνδρας τρέχοντας πρὸς τὸ χωρίον Ἀρμουτλί. Τοῦτο διεφαίνετο ἐφ' ὑψηλοῦ, ὅπισθεν δάσους, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς παραλίας. Τὸ δάσος εἶνε ἡμερὰ δένδρα, ἐλαῖαι τε καὶ συκαμινεαὶ καὶ ἐν αὐταῖς ἀπειροπληθεῖς λεῦκαι καὶ αἰγίρειοι, ῥαδινὰ καὶ εὐμήκεις, οἷον αἰωρούμεναι ὑπὲρ τὸ ἀλιτενὲς ἐκεῖνο πεδῖον, ἐνθα περιλαμβάνονται ὅτε λιμὴν καὶ οἱ ἀγροὶ τοῦ χωρίου.

Εἰς τὸν λιμένα κατήχθημεν περὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν μ. μ. Ἐκεῖ ἐνελημνίζον ἰστιοφόρα τινὰ μικρά, ὀλκᾶδες ἀλιέων. Ἡ θέα ἦτο ποικίλη. Ὁ λιμὴν ἐκεῖνος, ὅρμος μικρός, πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς ἀναπεπταμένος, ἀπέχει τοῦ χωρίου κατὰ ξηρὰν τέταρτον ὥρας.

Μετὰ τετράωρον πλοῦν ἀπέβημεν εἰς τὴν γῆν. Πλοιαρίον ἤλθε πρὸς παραλαβὴν ἡμῶν, ἐδεξιώθησαν δ' ἀμφοτέρους, τὸν τε ἀσκληπιάδην καὶ ἐμέ, βραχύσωμὸς τις Συνασίτης ἔμπορος καὶ ὁ τοῦ χωρίου δεκαστῆς Θεσσαλὸς τὴν πατρίδα. ἐπιβάντας τοῦ πλοιαρίου.

ὑπὸ τρεῖς γιγαντιαίας καὶ οὐρανομήκεις πλατάνους ὑψοῦται ἡ οἰκία τοῦ φίλου ἱατροῦ, εἰς ἣν ἀπεθέμεθα τὴν ἡμετέραν σκευὴν. ὑπὸ τὴν οἰκίαν ὑπάρχει τὸ καφενεῖον τοῦ λιμένος καὶ ἐκ μὲν δεξιῶν αὐτῆς, μικρὸν ἀπέχουσα, κρήνη ποτίμου ὕδατος, ἐντελοῦς κατασκευῆς καὶ μετὰ τουρκικῆς ἐπιγραφῆς, ἐκ δ' εὐωνύμων τῆς οἰκίας, ὡσαύτως μικρὸν ἀπέχον, μικρὸν ὀθωμανικὸν κοιμητήριον. Δίκτυα τινὰ ἤωροντο ἀπ' οἰκίας, κειμένης πέραν τῆς κρήνης, ἐπὶ τῆς θινός, ἕτερα δὲ ἀμφίβληστρα ἦσαν εἰς τὴν θάλασσαν βεβλημένα. κάτωθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ ὁρμου, σχοινία δεδεμένα ἐπὶ πασσάλων καὶ ἐν ὅλῳ ἀποτελοῦντα τὴν Πώχην (Πῶν παρ' ἀρχαίοις — ποῖμνιον, κοπάδι), ὡς ἐκεῖ λέγουσιν, ἦτοι τὸ τουρκιστὶ Ταλιάνι. Ὁ φίλος ἱατρὸς εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην ὑποδοχὴν, ἐν εὐθυμίᾳ καθώρισε καὶ διέταξε τὰ τε τῆς ἡμέρας καὶ τὰ τῆς ἐπαύριον. Ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ δὴλα δὴ εἴχομεν μάθει πλέοντες παρὰ τὸ Ἀρβανιτοχώριον, ὅτι πρὸ τινων ἐτῶν ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖον μοναστήριον, ἄνω τοῦ χωρίου τούτου. Ὅθεν, νομίσαντες οὐχὶ ἀσύμφορον τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ μοναστηρίου ἐκεῖνου, προσεκαλεσαμεν δύο Τούρκους ἀγωγιάτας τὸν Ἑμὴν καὶ Μεχμέτ. (ἔπεται συνέχεια)

ΜΩΣΑΙΚΟΝ

Τὸ κλωνίον τοῦ δένδρου, ὅταν ἡ χεὶρ εἰς αὐτὸ πλησιάσῃ διὰ νὰ κόψῃ ἐν ἄνθος, φρίσσει φαίνεται ὡς νὰ σὲ ἀποφεύγῃ καὶ ἐνταυτῷ νὰ σὲ δίδεται. Ὁμοιάζει κατὰ τι καὶ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα μὲ τὸ σκίρτημα τοῦτο, ὅταν ἐγγίξῃ ἡ στιγμή, καθ' ἣν οἱ μυστικοὶ δάκτυλοι τοῦ θανάτου θὰ δρέψωσι μίαν ψυχὴν.

Β. ΟΥΤΓΩ

Ἡ ἀνθρώπινος καρδιά εἶνε ὄργανον ἀτελές, λύρα ἄνευ χορδῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναγκαζόμεθα νὰ παράγωμεν τοὺς ἤχους τῆς χαρᾶς ἐπὶ τοῦ τόνου τοῦ ἰδιάζοντος εἰς τοὺς στεναγμούς.

ΣΑΤΩΒΡΙΑΝ

Ἡ ἀνθρώπινος φύσις ἔχει τὰ ὅριά της· δύναται χαρὰς, θλίψης, ἄλγη νὰ ὑποφέρῃ μέχρι τινὸς βαθμοῦ καταστρέφεται δὲ εὐθὺς ὡς ὁ βαθμὸς οὗτος ὑπερακοντισθῇ.

ΓΚΑΙΤΕ

Τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινι αἰσχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἵσχιον.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Ἡ ἀπάτη εἶνε ἀνθρώπινον, ἡ ἐπ' αὐτῇ ὅμως ἐπιμονὴ εἶνε παραφρονούντος ἀνθρώπου.

ΚΙΚΕΡΩΝ

Ὁ φονεύων ἔνα ἄνθρωπον φονεῖ ἐν λογικὸν πλάσμα, ἀλλ' ὁ καταστρέφων ἐν καλὸν βιβλίον φονεῖ αὐτὸ τὸ λογικόν.

ΜΕΛΤΩΝ

Ποταπὴ καὶ δυστυχὴς εἶνε ἡ καρδιά ἐκείνη, ἣν ἡ περιφρόνησις μιᾶς φιλαρέσκου δύναται νὰ θραύσῃ.

Λέρδος ΛΥΤΤΩΝ

Τὰ πάθη κυβερνώμενα ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τόσον ἀπέχουν τοῦ νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἀρετὴν, ὥστε εἶνε ἀναγκαῖα εἰς αὐτὴν ὅχι ὀλιγώτερον ἀφ' ὅ,τι εἰς κυβερνήτην πλοίου ὁ ἄνεμος.

ΚΟΡΑΙΣ

Ὁ ἔρως ἀποτελεῖ μέρος τῆς φρονήσεως.

ΣΟΛΟΜΩΝ

Χρὴν τῶν φίλων τεκμήριον σαφές τι κεῖσθαι κοῦκ ἂν ἠπατώμεθα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Ἡ σπουδὴ εἶνε τὸ μόνον μέσον δι' οὗ δύναται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀηδίαν τῆς ζωῆς.

ΣΕΝΕΚΑΣ

Ἡ ἀρετὴ μόνη ἐξομοιοῖ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεόν.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΗΛΙΟΣ

Τὸ μεγαλεῖον ἐβάρυνε καὶ αὐτὸν τὸν Πλάστην καὶ διὰ